

9LO ASUA - IKÄÄNTYVIEN ASUMISEN KEHITTÄMINEN

HANKE-ESITTELY 9.1.23, TEAMS

Kesäkuu 2022	Heinäkuu	Elokuu	Syyskuu	Lokakuu	Marraskuu	Joulukuu	Tammikuu	Helmikuu	Maaliskuu	Huhtikuu 2023
← Projektiryhmän kokoukset 1 x kk, materiaalin hankintaa, hankeyhteistyö →										
Hanke käynnistyy		Asiakas-kysely 1. <i>Ohjausryhmän kokous</i>		"Kotini ikääntyy kanssani - esite" Väliraportti	Soittokierrokset Pohjois-Karjalan kuntiin Haastattelut	Alustavat toimenpide-ehdotukset	2. <i>Ohjausryhmän kokous</i> Vanhusneuvosto	<u>Hyte-</u> lautakunta? Toimenpiteiden täsmentäminen	Raportin viimeistely 3. <i>Ohjausryhmän kokous</i>	Hanke päättyy

<https://youtu.be/CgikOdvCZHM>

TAVOITTEET

TUOTOS = P-K:n hyvinvointialueen yhtenäinen ikääntyvien asumisen suunnitelma, jonka hyödyntäminen

- 1) tukee ikääntyvien ikäystävällistä kotona asumista ja asumisen ennakointia suhteessa ikääntymisen tuomiin toimintakyvyn muutoksiin (kaikki)
- 2) vahvistaa ikääntyvien tarpeiden ja yhteisöllisyyden huomioimista asuinympäristöjen suunnittelussa ja kehittämisessä sekä teknologian hyödyntämisessä (kaikki)
- 3) vahvistaa ikääntyvien tietoperustaa, valmiuksia ja osallisuutta asumisen ennakkoinnin suhteen (sote-henkilöstö)
- 4) tukee esteettömien ja muunneltavien asuntojen kehittämistä, korjaamisesta ja rakentamista (mm. asunto- ja tekninen toimi, yksityiset omistajat)

Ilo asua -hankkeen erityispiirre on **ennaltaehkäisevä** näkökulma sekä **suunnitteluyhteistyö** kuntien, järjestöjen ja ikäihmisten kesken.

Kuva: pixabay

”Kerrostalossa, vuokralla 2-3h+keittiö ja HISSI, ja palvelut ja apu lähellä ja sitä voisi pyytää lisää, kun kunto heikkenee. Kunnan esteetön pieni keittiö, jossa kaapit ja hyllyt max 2m korkeudella, ettei tarttis penkille kavuta. Keittiön hellat ja muut vempaimet sellasia, että sähkö katkeaa itestään tietyn ajan päästä, jos sattuu päälle jäämään. Kylpyhuone esteetön ja lattia liukumaton. Kunnan suihku ja penkki siinä vieressä. Pöntön vierellä kahva, että pääsee könyämään ylös. Huoneita niin, että lapset ja lapsenlapset mahtuisivat yökylään. Parveke, johon mahtuisi istutuksia ja pikkuinen kiikku. Kunnan äänieritys, ettei höpinäni kuulu seinän taakse. Ilmastointi pitää olla kunnossa ja lämmitys luontoa säästävää mallia.” (Ikääntyvä)

Alustavia toimenpide-ehdotuksia

1 Järjestetään aiheesta teemapäivä

- ikääntyville ja heidän läheisilleen
- sotealan työntekijöille
- lähihoitaja- (Riveria) ja sairaanhoitaja- (Karelia) opiskelijoille
- yksityisille kiinteistön omistajille
(järjestäjätahot?)

2 Perustetaan Ilo asua -ikäntyvien asumisen kehittämisen työryhmä.

Kokoontuu keväisin ja syksyisin, jolloin tilannekatsaus ikääntyvien asumisen kehittämisen suunnitteluun, toteutumiseen ja arviointiin. *Työryhmän kokoonpano...?*

3 Digitaalisen palvelutarjottimen

yksi osio kohdistuu ikääntyvien kotona asumisen tukemiseen ja asumisen ennakointiin.

4 Uudis-, täydennys-, ja korjausrakentamisessa huomioidaan **yhteisöllinen asumistarve** kunnissa (esim. pienryhmäkodit, välimuotoinen asuminen) ja tarvittavan yhteistyön käynnistäminen Siun soten kanssa.

Korjattavien asuntojen tunnistaminen. Huomioidaan sijainti, tieyhteydet, (kerho)tilojen rakentaminen ja/tai järjestäminen (soluasuminen, hoitoringit).

5 Kunnissa käyttöön **”kunnan ikäystävällisen asumisen arviointilomake”**(WHO 2007).

6 Aktivointi **liikuntaan** ja muihin aktiviteetteihin. Riittävät **levähdyspaikat** asuinympäristöön. Huomio ympäristön visuaaliseen hahmotettavuuteen, informatiivisuuteen ja ohjaavuuteen, selkeään viitoitukseen ja kuvalliseen ohjeistukseen. *liikunta-, kulttuuri- tai tekninen toimi, kyläyhdistys?*

8 Joka kunnassa **ikäneuvola**, jossa

I asumisneuvonta asumisen eri vaihtoehtoista ja korjaus- tai muutostöistä, korjausavustuksista ja niiden hakemisesta.

II digitaalisten palveluiden käytön tuki, jossa hyödynnetään Vanhustyön keskusliiton teknologiasalkkua

9 Hanke-esitys ”Kotini ikääntyy kanssani” jakeluun

hyvinvointipisteisiin, työterveyshuoltoon, ja ikääntyvien palveluihin, hyödynnetään palo- ja pelastuslaitoksen, seurakunnan tai järjestöjen vapaaehtoisten tekemillä kotikäynneillä.

10 Esteettömyys ikäystävällisen asumisen edellytyksenä

-jo tarjous- ja suunnitteluvaiheessa, hissi- ja esteettömyysavustusten hakeminen asianomaisten tiedossa (asunto-osakeyhtiö, rakennuksen omistaja)

-asuntojen ja pihojen rampit, ovenavaus mekanismit, riittävän leveät oviaukot, korokkeet ja kaitteet

-keittiötasot riittävän alas ja pesutiloista riittävän väljät, tarvittaessa kynnysten poisto

-pihaan lähelle asuntoa mahdollisuus inva -kortilla pysäköintiin

-tunnistetaan mahdolliset purkutarpeet

Kunnan tekninen toimi/ kiinteistöhuolto tai muu kiinteistön omistaja?

11 Toimenpide-ehdotukset **aluevaltuuston käsittelyyn** alueellisen poliittisen tahon osallistamisen vahvistamiseksi, edustajille **kysely** aiheesta, tavoitteena myötävaikuttaa esitettyjen toimenpiteiden toteuttamiseen ja synnyttää uusia, varteenotettavia ehdotuksia.

- i) vanhuspalvelulain 5 § ja 21§: hyvinvointialue on vastuussa asumispalveluiden järjestämisestä. Yhteisöllinen asuminen (ent. palveluasuminen) yksinäisyyden lievittämisen ja sosiaalisen kanssakäymisen lisäämisen näkökulmasta huomioitava asumisen monimuotoisuuden ja välimuotoisten asumisratkaisujen kehittämisessä. Tähän sisällytetään ikääntyneiden asumista koskevien tarpeiden ennakointi sekä niitä vastaavan asumisen kehittäminen.
- ii) 12 §: itsenäistä suoriutumista tukevat neuvontapalvelut asumisen ennakkoinnissa keskeisiä, joista hyvinvointialueella Siun sotella päävastuu. Missä määrin kunnat osallistuvat, kaipaa keskusteluja ja yhteistyötä.
- iii) ARA voi valtion tuella avustaa 50 % vuokra-asuntokannan korjaamisen kustannuksista: onko P-K:ssa kohteita, joita kannattaa korjata? Ikääntynyt asuntokanta, joka monin paikoin kuntien omistuksessa haja-asutusalueilla, eli asia selvittelyyn. Toimenpide-ehdotuksena: korjattavien asuntojen tunnistaminen kunnissa, millainen korjaustarve > dokumentointi ja valtion rahoituksen hakeminen – kuka arvioi, kuka päättää?

Kuva: pixabay

Haasteita asiakasnäkökulmasta (kysely 08/2022)

Tämä kuva, tekijä Tuntematon tekijä,
käyttöoikeus: CC BY-NC

IKÄÄNTYVÄT

- portaat
- kerrostalon hissittömyys
- palvelut kaukana
- asunto liian vanha tai liian suuri
- omakotitalon työt, häiritsevät naapurit ja muurahaiset
- varastotiloihin kulkeminen hankalaa
- pistorasiat liian korkealla
- sisäilmaongelmia
- kylpyhuoneesta puuttui tukikaide tai asunnosta seinätukia
- liukastumisesteitä toivottiin

LÄHEISET

- vanhanaikaiset ja ”rakenteelliset epäkohdat”
- siivouksen ja kodinhoidon haasteet
- kapeat oviaukot
- muistamattomuus, sähkölämmityksen haasteet sekä liikuntakyvyn huononeminen
- siirtymiset vuoteesta hankalia, kun sänky oli liian matala
- koti- ja ulko-ovien kynnykset ja epätasainen piha sekä asunnon korkeat hyllyt
- kuumuus kesällä
- taloyhtiön hallituksen autoritaarisuus
- liian raskas ovi avata, ulko-ovi liian tiivis ja oven lukon toimivuus epävarmaa
- suihkutilat ahtaat
- roskakatoksen ramppi jyrkkä nousta
- ulko-oven edustalla epätasainen maapohja
- pihan kulkuväylät epätasaisia ja montulla, sadevesi seisoj niissä kesällä ja liukkaus ongelmana talvella

MOLEMMAT

- kesällä nurmikon leikkuu ja puutarhan tai pihan hoito
- talvella lumien luonti, talon lämmittäminen ja lämmityspuiden kantaminen

KOTINI IKÄÄNTYY KANSSANI

ENNAKOIMALLA HYVÄÄ JA
IKÄYSTÄVÄLLISTÄ ASUMISTA

ILO ASUMISEEN SÄILYY, KUN KUNNOSSA ON....

Nyt on aika kiinnittää katse asumiseen! Ennakoimalla ikääntymisen mukanaan tuomia toimintakyvyn haasteita, asuminen voi usein jatkua ikäystävällisesti halutulla tavalla omassa kodissa.

Rastita listasta ne kohdat, jotka Sinun asumisessasi ovat kunnossa. Mikäli jokin kohta jää avoimeksi, voidaan yhdessä pohtia, kuinka asiassa edetään. Yhteystiedot seniorineuvontaan löydät takakannesta. (Lähteinä: P-K:n pelastuslaitos, Ympäristöhallinnon verkkopalvelu)

Liikkumisturvallisuus

- kynnykset
- portaat
- ulko-oven lukituksen toimivuus
- matot ja lattiamateriaalit, tarv. liukuesteet
- huonekalujen korkeus sopiva
- WC-istuim ja pesutilat
- tavarat kaapeissa sopivalla korkeudella
- väljyys ja vapaat kulkureitit
- turhat väliovet
- hyvä valaistus, yövalot, liiketunnistimet
- uloskäynti ja pihapiiri
- rollaattori, pyörätuoli tarvittaessa

YHTEISTÄ POHDINTAA ASUMISEN SUHTEEN?
APUVÄLINEITÄ, ASUNNON MUUTOSTYÖTÄ,
ASUMISNEUVONTAA?

SENIORINEUVONTA ANKKURI

ohjaa Sinut tuen äärelle

- Arkisin klo 8–16 puh. 013 330 2890
seniorineuvonta.ankkuri@siunsote.fi
- Rauhankatu 1 a, 80100 Joensuu
(ajanvarauksella)

Paloturvallisuus

- palovaroinin
- tulisijat
- alkusammutusvälineet
- tupakointi
tavaraa hellan päällä
- turvaliesi, liesihälytyn, liesi tyhjä tavaroista
- sähkökiuas, kaiteet
- (jatko)johdot ja pistorasiat
- sähkölaitteiden kunto
- ovien lukitukset, avaimet

Muut apuvälineet

- avun hälyttäminen
- silmälasit
- kuulolaite
- turvalliset taloustikkaat
- taskulamppu
- ensiapuvälineet
- pitkä kenkäalusikka
- ✓ keittiötarvikkeet; erikoisavaajat, kuorijat, veitset ym.

Yhteystiedot saatavilla

- Lähiomainen _____
- Häätänumero 112
- Terveysasema päivystys _____
- Naapuri apu _____
- Kotivakuutus _____
- Korjaus- ja muutosneuvonta; Vanhustyön keskusliitto
(ma-pe klo 9–15) p. 09 350 860 13

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet

Siun
SOTE

Pohjois-Karjalan sosiaali- ja
terveyspalvelujen kuntayhtymä
p. vaihde 013 3300
www.siunsote.fi

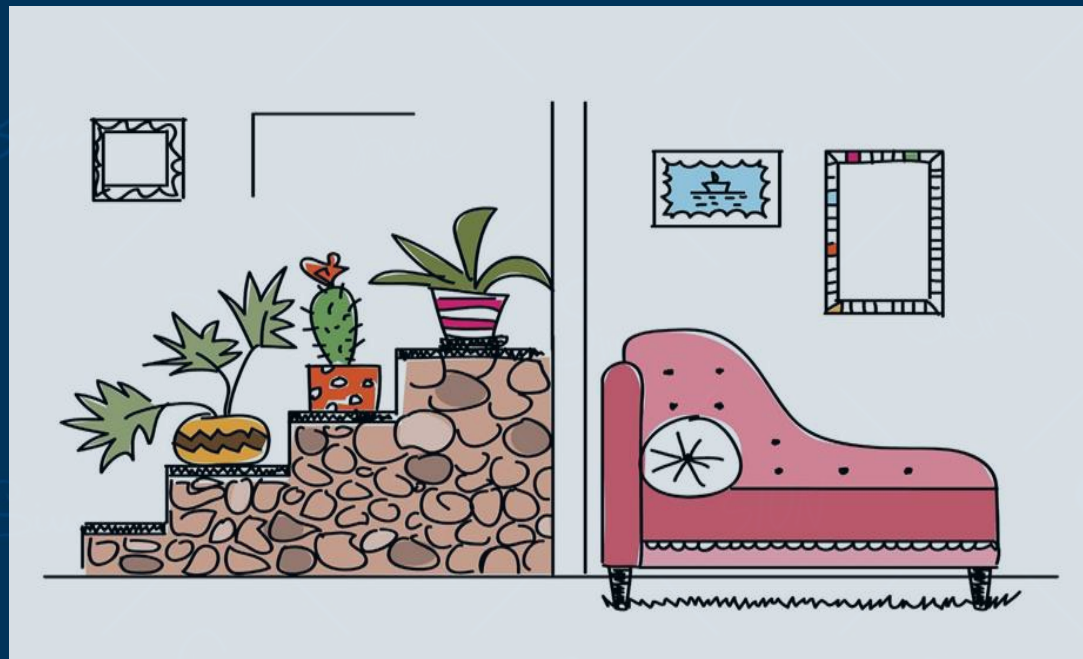
hyvinvointialue | www.siunsote.fi

POHDITTAVAKSI

- Mitä mielestäsi asumisen ennakointi tarkoittaa? Onko se tarpeen, jos niin miksi, jollei, miksi. Mitä asumisen ennakoinnista seuraa?
- Mitä voisi tehdä tai jo tehdään, jotta kotona asuminen mahdollistuisi mahdollisimman pitkään iän myötä? Kerro esimerkkejä.
- Mikä tukee hyvää asuinympäristöä? Mitä kunnassa jo tehdään ja miten? Mikä on ollut toimivaa, mikä haasteellista? Mitä on ajateltu tehtäväksi?
- Mitä kunnan erityispiirteitä olisi hyvä huomioida ikääntyvien asumisen kehittämisessä?
- Mikä olisi mielestäsi toivottavaa yhteiskunnan, sosiaali- tai terveydenhuollon, järjestöjen, oppilaitosten, seurakuntien, vapaaehtoistyön tai jonkin muun tahon toimesta? Miten se toteutuisi tai jo toteutuu? Kerro esimerkkejä.

Kiitos! Pohdinnan aika

Mari Mynttinen
Projektiasiantuntija
mari.mynttinen@siunsote.fi
013 330 8550

Ulla Tiainen
Projektipäällikkö
ulla.tiainen@siunsote.fi
013 3304202

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment